

22.9.2025

Vero-osasto

TAE 2026 veromuutosten tulonjakovaikutukset

Tähän muistioon on koottu arvioita vuoden 2026 talousarvioesityksessä mukana olevien veromuutosten tulonjakovaikutuksista. Laskenta-aineistojen sekä menetelmien epätarkkuuksista johtuen lukuihin tulee suhtautua suuntaa antavina arvioina. Muistiossa on arvioitu vaikutuksia vain niiden toimenpiteiden osalta, joille tulonjakovaikutuksia on ollut mahdollista laskea. Laskelmassa on mukana seuraavat päätökset:

Tuloverotus

- Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus lukuun ottamatta kolmea ylintä tuloluokkaa.
(-680 milj.)
- Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen.
(-620 milj. euroa)
- Ylimmän marginaaliveroasteen alentaminen.
(-568 milj. euroa)
- Työtulovähennyksen lapsikorotuksen kasvattaminen.
(-100 milj. euroa)
- Eläketulon lisäveron lieventäminen.
(-64 milj. euroa)
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden poistaminen.
(+171 milj. euroa)
- Työsuhteepolkupyöräedun verovapauden poistaminen.
(+48 milj. euroa, kun veroetu on kokonaan poistunut vuonna 2028)

Arvonlisäverotus

- 14 prosentin arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokannan alentaminen 13,5 prosenttiin.
(-159 milj. euroa)

Valmisteverotus ja liikenteen verotus

- Tupakkaveron korotus.
(+50 milj. euroa)
- Virvoitusjuomaveron korotus.
(+110 milj. euroa)
- Liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron alennus.
(-50 milj. euroa)
- Huoltovarmuusmaksun korotus.
(+56 milj. euroa)
- Sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoverotuksen korotus.
(+34 milj. euroa)
- Matkailuautojen käyttövoimaveron korotus.
(+11 milj. euroa)

Vaikutukset tulonjakoon

Vuodelle 2026 ehdotettujen veromuutosten arvioidaan kasvattavan käytettävissä olevia tuloja kaikissa tulokymmenyksissä lukuun ottamatta alinta tulokymmenystä. Käytettävissä olevat tulot kasvavat sekä euromääräisesti että suhteellisesti eniten ylimmässä tulokymmenyksessä.

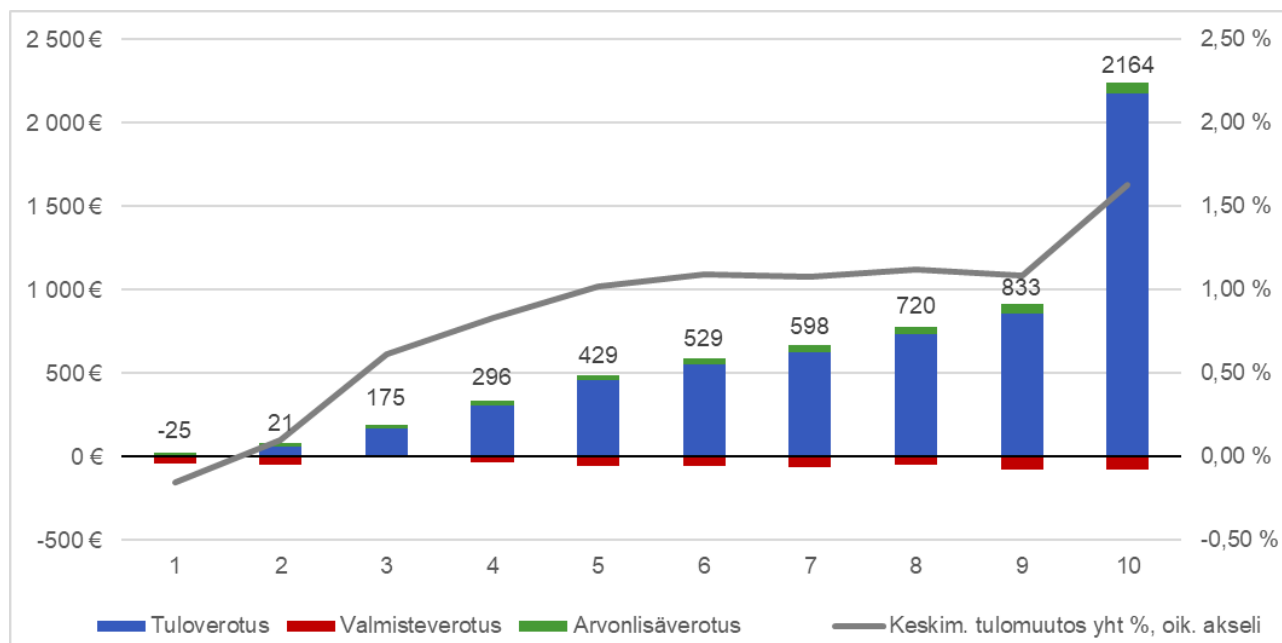
Eniten käytettävissä olevia tuloja lisäävät ansiotuloverotuksen muutokset. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus, työtulovähennyksen kasvattaminen, ylimpien marginaaliverojen alentaminen, työtulovähennyksen lapsikorotuksen kasvattaminen sekä eläketulon lisäveron lieventäminen lisäävät käytettävissä olevia tuloja. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden ja työsuhdetulojen verovapauden poistaminen pienentävät käytettävissä olevia tuloja.

Arvonlisäveron alennus lisää käytettävissä olevia tuloja. Muutoksen vaikutusta käytettävissä oleviin tuloihin tasoittaa kuitenkin hieman alennuksen indeksisidonnaisia etuuksia pienentävä vaikutus.

Tupakkaveron, virvoitusjuomaveron, huoltovarmuusmaksun ja ajoneuvoverotuksen korotukset pienentävät käytettävissä olevia tuloja, kun taas polttoaineiden alennus kasvattaa käytettävissä olevia tuloja. Näiden muutosten yhteisvaikutus pienentää käytettävissä olevia tuloja, mutta muutosten seurauksena eräiden etuuksien indeksitarkistukset kasvavat, mikä tasoittaa hieman käytettävissä olevien tulojen laskua.

Kuviossa esitetään eriteltynä ehdotettujen muutosten keskimääräiset vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin eri tulokymmenyksissä. Palkit kuvaavat keskimääräistä käytettävissä olevan tulon muutosta euroina vuodessa (vasen pystyakseli). Harmaa viiva kuvaa keskimääräistä käytettävissä olevan tulon muutosta prosentteina (oikea pystyakseli). Palkkien päällä olevat luvut kuvaavat muutosten yhteenlaskettua keskimääräistä euromääräistä vuosittaista vaikutusta kussakin tulokymmenyksessä.

Kuvio: Muutosten vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin

Ansiotuloverotuksen muutosten arvioidaan yhteenlaskettuna kasvattavan tuloeroja. Gini-kertoimella mitattuna tuloerojen arvioidaan kasvavan yhteensä noin 0,24 prosenttiyksikköä. Yhteensä ansiotuloverotuksen muutokset kasvattavat käytettävissä olevia tuloja keskimäärin noin 0,83 prosenttia, alimmassa tulokymmenyksessä noin 0,06 prosenttia ja ylimmässä tulokymmenyksessä noin 1,63 prosenttia. Ylimpien marginaaliverojen merkittävä alentaminen kohdistuu pääosin 10. tulokymmenykseen. Työn verotuksen keventäminen ei juurikaan kohdistu alimpiin tulokymmenyksiin, mikä johtuu siitä, että alimmissa tulokymmenyksissä on vain vähän työtulojen saajia, eikä pienimmistä työtuloista myöskään makseta veroa.

Arvonlisäverotuksen alennuksen arvioidaan kasvattavan kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja keskimäärin noin 0,07 prosenttia, alimmassa tulokymmenyksessä noin 0,09 prosenttia ja ylimmässä tulokymmenyksessä noin 0,05 prosenttia. Laskennassa on otettu huomioon veromuutosten vaikutus elinkustannusindeksiin ja tästä seuraava vaikutus indeksisidonnaisiin etuuksiin.

Valmisteverotuksen ja liikenteen verotusten muutosten arvioidaan pienentävän kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja keskimäärin noin 0,10 prosenttia, alimmassa tulokymmenyksessä noin 0,31 prosenttia ja ylimmässä tulokymmenyksessä 0,06 prosenttia. Laskennassa on huomioitu vaikutus indeksisidonnaisiin etuuksiin, joiden vastakkaisuuntaiset muutokset pienentävät veromuutosten vaikutusta käytettävissä oleviin tuloihin.

Toimenpiteet, joiden tulonjakovaikutuksia ei ole voitu arvioida

Laskelmassa ei ole huomioitu tuloverotuksen muutoksista avainhenkilöiden lähdeveron alentamista ja soveltamisalan laajentamista kotimaahan palaaviin Suomen kansalaisiin, metsävähennyksen korotusta, työhuonevähennyksen poistamista, osakevaihtojärjestelyjen verotusta koskevia muutoksia, lisäkauppahinnan verotuksen lykkäämistä kaupan toteutumishetkeen, eikä kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuuden laajentamista. Näiden muutosten tulonjakovaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan, mutta todennäköisesti avainhenkilölain muutokset sekä metsävähennyksen korotus kasvattavat tuloeroja, ja työhuonevähennyksen poistaminen sekä osakevaihtojärjestelyjen verotusta koskevat muutokset pienentävät tuloeroja. Lisäkauppahinnan verotuksen lykkäämisellä ja kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuuden laajentamisella ei arvioida olevan vaikutuksia tulonjakoon.

Alkoholijuomien veromuutoksen tulonjakovaikutuksia ei ole niin ikään voitu aineistopuutteiden takia arvioida. Koska alkoholiveromuutoksen suuruus on kuitenkin pieni, on sillä todennäköisesti vain pieni vaikutus kotitalouksien väliseen tulonjakoon ottaen huomioon muutoksen indeksisidonnaisia etuuksia kasvattava vaikutus. Nikotiinipussien ja sähkösavukeneusteiden tupakkaveron korotuksen tulonjakovaikutuksia ei ole voitu arvioida johtuen siitä, että käytettävissä olevaan aineistoon ei sisälly niiden kulutustietoja.

Menetelmäkuvaus

Tuloverotuksen ja liikennepolttoaineiden verotuksen tulonjakovaikutuksia on arvioitu Tilastokeskuksen ylläpitämällä SISU-mikrosimulointimallilla, joka kattaa sekä vero- että etuuslainsäädännön. Aineisto kattaa noin 15 prosenttia kotitalouksista. Tuloverotuksen laskelmat on toteutettu vuoden 2023 rekisteriaineiston perusteella, joka on ajantasaistettu¹ vastaamaan valtiovarainministeriön kansantalousosaston talousennusteen vuoden 2026 mukaista skenaariota.

Valmisteverotuksen tulonjakovaikutuksia on perinteisesti arvioitu Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen aineiston perusteella, jonka tiedot on kerätty haastattelemalla, kotitalouksien kuiteista ja kulutusmuistikirjoista sekä hallinnollisista rekisteriaineistoista. Tupakkaveron, virvoitusjuomaveron ja liikennepolttoaineiden valmisteveron muutosten tulonjakovaikutukset perustuvat vuoden 2022 kulutustutkimuksen aineistoihin. Kulutustutkimuksesta on eriteltävissä eri tuoteryhmien kulutuksen arvo tuloluokittain, josta kulutuksen määrä johdetaan keskihinta-arvioiden avulla, koska valmisteverot ovat pääosin yksikköperusteisia. Keskihinnosta ei ole saatavilla arvioita tulokymmenyksittäin, joten määrääarviot sisältävät epävarmuutta. Alkoholijuomien keskihinnat eroavat todennäköisesti niin paljon tuloluokittain, että luotettavaa määrääarviota kulutuksesta ei ole arvioitavissa eikä alkoholiveromuutoksen osalta ole katsottu perustelluksi esittää tulonjakovaikutusarvioita ottaen huomioon, että veromuutos vaikuttaa hyvin eri tavoin eri juomaryhmien hintaan. Laskelmiin on muutoinkin syytä suhteuttaa suuntaa-antavasti. Kulutustutkimuksen aineisto sisältää merkittävää kulutuksen aliarviointia esimerkiksi tupakkatuotteiden ja virvoitusjuomien kulutuksesta ja tämä aliarviointi on korjattu korottamalla kulutusmääriä vastaamaan vuodelle 2026 ennustettua verollista kulutusta. On kuitenkin mahdollista, että aliarviointi on erilaista eri tulokymmenyksissä. Liikennepolttoaineiden kulutusta koskevat tiedot eivät puolestaan huomioi toteutunutta ja tulevaa ajoneuvokannan sähköistymiskehitystä.

Ajoneuvoverotuksen muutoksia koskevat laskelmat perustuvat Tilastokeskuksen ajoneuvokannan ja kotitalouksien tulotiedot yhdistävän aineistoon siten, että aineisto kuvaa ajoneuvokantaa vuoden 2022 lopussa. Vuoden 2022 jälkeen sähköautojen ja lataushybridien määrä ajoneuvokannassa on kasvanut selvästi, minkä johdosta laskelma ei kuvaa täysin oikein näihin ajoneuvoihin kohdistuvan veronkorotuksen tulonjakovaikutuksia vuoden 2026 tasossa.

Laskelmissa on huomioitu veromuutosten elinkustannusindeksin kautta syntyvät vaikutukset indeksisidonnaisten etuuksien nettomääriin siten, että etuuksien määrän muutoksen vaikutus tuloveroihin ja veroluonteisiin maksuihin on otettu huomioon. Indeksitarkistusten laskennassa on huomioitu ehdotetut jäädytykset tiettyihin etuuksiin.

Arvonlisäverotuksen tulonjakovaikutukset on valmisteverotuksen tapaan arvioitu Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen aineiston perusteella. Kotitalouksien arvonlisäverotaakka on laskettu yksikkötasolta tuoteryhmien ja niihin sovellettavien arvonlisäverokantojen perusteella. Tapauksissa, joissa aineiston tuotetieto ei ole tarpeeksi tarkka yhden arvonlisäverokannan määrittämiseen, on verotaakka laskettu käyttämällä tuoteryhmän arvonlisäveron keskimääräistä osuutta. Euromääräiset arviot on laskettu vuoden

¹ Ajantasaistaminen on menetelmä, jolla menneisyyttä kuvaava aineisto saatetaan kuvaamaan nykypäivää tai tulevaisuusskenaariota. Aihetta ovat käsitelleet esimerkiksi Immervoll, Lindström, Mustonen, Riihelä, ja Viitamäki (2005): "Static Data ageing techniques: accounting for population changes in tax benefit microsimulation models", EUROMOD Working paper No. EM7/05 (<https://www.iser.essex.ac.uk/research/publications/working-papers/euromod/em7-05.pdf>).

2026 tasoon käyttäen Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksiä ja valtiovarainministeriön kansantalousosaston talousennustetta.

Laskelmat ovat kaikin osin staattisia, toisin sanottuna ne olettavat, että veropohja (kuten kulutuksen määrä) ei muutu veroperustemuutoksen seurauksena esimerkiksi kotitalouksien käyttäytymisvaikutusten johdosta.

Gini-kerroin on kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen jakautumista kuvaava indikaattori, joka voi saada arvot 0 ja 100 välillä. Mitä korkeampi indikaattorin arvo on, sitä suuremmat tuloerot ovat. Jos Gini-kertoimen arvo on 100, suurituloisin tulonsaaja saa kaikki tulot. Jos Gini-kertoimen arvo on 0, kaikkien tulonsaajien tulot ovat yhtä suuret. Gini-kerroin kuvaa suhteellisia tuloeroja. Se ei muutu, jos kaikkien tulonsaajien tulot muuttuvat prosentissa saman verran. Tuorein tuloerojen tarkastelu, jonka Tilastokeskus on tehnyt tulojaon kokonaistilaston tiedoista, on vuodelta 2023. Tarkastelussa Gini-kertoimen arvo on 27,9, mikä on 0,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Tulonjakotilastossa käytössä olevat desiiliryhmät eli tulokymmenykset on muodostettu jakamalla ensin kotitalouden tulot talouden kulutusyksiköillä (ns. ekvivalentit tulot²). Jokaiselle kotitalouden jäsenelle tulee sama ekvivalentti tulo. Henkilöt järjestetään tämän jälkeen tulojensa mukaiseen järjestykseen ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Jokaisessa tulokymmenyksessä on siten 10 prosenttia väestöstä.

Ensimmäiseen tulokymmenykseen kuuluu pienituloisin kymmenes ja viimeiseen suurituloisin.

Tulokymmenysten tulo-osuudet osoittavat, kuinka suuren osan kyseessä olevien tulojen kokonaissummasta kukin kymmenes saa.

Tilastokeskuksen käsitteet ja määritelmät sisältävät seikkaperäisemmät kuvaukset käytetyistä termeistä (<http://www.stat.fi/meta/kas/index.html>).

² Ekvivalentti tulo on tulokäsite, jolla pyritään saamaan erityyppisten kotitalouksien tulot vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon yhteiskulutushyödyt. Ekvivalentti tulo = kotitalouden tulot jaettuna kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä.

Tulonjakotilastossa on käytetty vuodesta 2002 lähtien Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin suosittamaa ns. muunnettua OECD:n kulutusyksikköasteikkoa, jossa kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut yli 13-vuotiaat henkilöt saavat painon 0,5 lapset saavat painon 0,3 (lapsiksi on määritelty 0–13-vuotiaat). Oletuksena on, että kotitalouden sisällä tulot jakautuvat tasaisesti em. kulutustarpeen suhteessa kaikkien jäsenten kesken.